

Сеульська декларація про медійну та інформаційну грамотність

3 листопада 2020 року ЮНЕСКО опублікувала «Сеульську декларацію про медійну та інформаційну грамотність для всіх і при загальній участі: захист від дезінфомедії», яка визначила пріоритети в цій галузі для державних структур, громадських організацій, закладів освіти і культури, бізнес-спільноти, громадян всього світу, зацікавлених в розвитку і вдосконаленні медійної та інформаційної грамотності в контексті боротьби з дезінфомедією (введений ЮНЕСКО термін, утворений від слів «дезінформація» і «пандемія», тим самим підкреслює вплив неправдивої інформації на пандемію коронавірусу і її наслідки).

«Сеульська декларація про медійну та інформаційну грамотність для всіх і при загальній участі: захист від дезінфомедії»

Преамбула

Визнаючи величезні можливості, які можуть привносити в життя людей у всьому світі нові інформаційні потоки, експоненціальне зростання цифрових технологій і вибуховий розвиток засобів масової інформації та комунікаційних послуг, але й враховуючи супутні проблеми; враховуючи пандемію COVID-19 і вплив потоку дезінформації в сучасному світі, який становить загрозу життю – «дезінфомедією»; підкреслюючи, що медійна та інформаційна грамотність є ключовою компетенцією для вирішення проблеми дезінфомедії, і що медіа та інформаційна грамотність також сприяє доступу до інформації, свободі вираження поглядів, захисту приватного життя, запобіганню насильницького екстремізму, просуванню цифрової безпеки і боротьбі з ненависницькою риторикою і нерівністю; визнаючи також, що медійна та інформаційна грамотність сприяє плюралізму, особливо в тому, що стосується здатності маргіналізованих груп людей створювати і поширювати контент, який виражає їх світогляд; підкреслюючи важливість медіа та інформаційної грамотності в сприянні досягненню сімнадцяти Цілей в галузі сталого розвитку, зокрема: «Доступ до інформації» (№ 10), «Мир, правосуддя та ефективні інститути» (№ 16), «Якісна освіта» (№ 4), «Гендерна рівність» (№ 5), «Гідна робота та економічне зростання» (№ 8) і «Стійкі міста і населені пункти» (№ 11); в ознаменування першої річниці Глобального тижня медійної та інформаційної грамотності з тих пір, як Тиждень був офіційно оголошений в листопаді 2019 року на 40-й Генеральній конференції ЮНЕСКО, і вітаючи запуск програми ЮНЕСКО Альянс медійної та інформаційної грамотності 2.0; визнаючи зусилля ЮНЕСКО по просуванню Глобальної концепції медіа та інформаційної грамотності для міст, щоб стимулювати творчу медіаосвіту в міських умовах і участь нетрадиційних суб'єктів в просуванні медійної та інформаційної грамотності; відзначаючи актуальність медіа та інформаційної грамотності для роботи ЮНЕСКО при розробці інструментарію з етики штучного інтелекту, який стає все більш важливим фактором щодо цифрових комунікацій, економічного і соціального розвитку та соціальної взаємодії; підтверджуючи прихильність принципам розвитку медійної та інформаційної грамотності, викладених в попередніх деклараціях, таких як Грюнвальдська декларація (1982), Празька декларація про створення інформаційно грамотного суспільства (2003), Олександрійська декларація щодо інформаційної грамотності та навчання протягом усього життя (2005), Фесьська декларація медійної та інформаційної грамотності (2011), Московська декларація медіа та інформаційної грамотності (2012), Паризька декларація медіа та інформаційної грамотності в цифрову епоху (2014), Ризькі рекомендації щодо медійної та інформаційної грамотності в мінливому медійному й інформаційному ландшафті (2016), Молодіжна декларація про медійну та інформаційну грамотність (2016), Ханті-Мансійська декларація «Медіа та

інформаційна грамотність для побудови культури відкритого уряду» (2016) і Глобальна програма ЮНЕСКО для міст медіа та інформаційної грамотності (2018).

З урахуванням викладеного:

Ми, учасники тематичної конференції Глобальний тиждень медійної та інформаційної грамотності 2020 року і Форуму «Молодіжний порядок денний», заявляємо про активізацію своєї підтримки медіа та інформаційної грамотності.

Ми розуміємо, що медійна та інформаційна грамотність сама по собі не панацея від усіх проблем, включаючи пандемію, але наполягаємо на тому, щоб медіа та інформаційна грамотність отримала подальше визнання і оцінку в усіх освітніх, соціальних та економічних системах і застосовувалася в якості більш активного підходу до побудови стійкого та інклюзивного суспільства.

Ми підкреслюємо, що підвищення медійної та інформаційної грамотності для всіх, включаючи критичне мислення, забезпечує стійке зміцнення критичного мислення людей і їх здатності розбиратися в тому, як відбувається їх взаємодія з інформаційними та комунікаційними технологіями, особливо під час кризи. Тому ми закликаємо до розвитку «медійної та інформаційної грамотності для всіх і при загальній участі» в епоху цифрових зв'язків.

У зв'язку з цим ми зобов'язуємося:

1. Більш широко просувати медіа та інформаційну грамотність з метою подолання розривів у сфері доступу до інформації та якісної освіти, які помітно розширилися через пандемію; зробити все можливе, щоб ніхто не залишився без уваги.
2. Залучати до більш широкої участі в політиці медійної та інформаційної грамотності компанії, що забезпечують інтернет-комунікації, наукові кола, НКО, міжнародні та регіональні організації, регулюючі органи влади, засоби масової інформації, представників громадянського суспільства, молоді та спільнот.
3. Пропагувати ініціативи медіа та інформаційної грамотності по боротьбі з дезінфодемією, зміною клімату і т. п., а також наполегливо закликати до поваги свободи вираження думок і доступу до інформації, що є не тільки правами людини, але і частиною вирішення проблеми дезінформації.
4. Включати питання медійної та інформаційної грамотності в етичні стандарти компаній і організацій, з метою забезпечення відкритого, інклюзивного та безпечного розвитку таких технологій, як штучний інтелект.
5. Підтримувати ініціативи медіа та інформаційної грамотності в питаннях, що стосуються технологічного детермінізму.

Наш заклик до дії:

Ми також закликаємо органи управління від державного до муніципального рівня:

1. Просувати «медійну та інформаційну грамотність для всіх і при загальній участі» за допомогою політичних заходів і розподілу ресурсів у всіх відповідних областях, включаючи освіту, охорону здоров'я, вибори, захист дитинства, екологію та гендерну рівність, управління і регулювання, – ось тільки деякі приклади.

2. Включити ресурси для інтеграції заходів в області медійної та інформаційної грамотності у свої національні стратегії реагування на COVID-19; формувати опірність до дезінформації із урахуванням можливих майбутніх криз.

3. Підтримувати розробку національних і міжнародних стратегій, навчальних планів і робочих програм із розвитку медіа та інформаційної грамотності, які забезпечать навчання протягом усього життя для кожного покоління в цифрову епоху.

4. Підтримувати підвищення кваліфікації та навчання вже працюючих та майбутніх викладачів медійної та інформаційної грамотності, як у рамках формальної системи освіти, так і за її межами.

5. Поставити групи ризику маргіналізації, включаючи жінок і дівчат, в пріоритетне становище під час розробки політики медіа та інформаційної грамотності і забезпечити, щоб ці групи також були бенефіціарами зусиль із розширення прав і можливостей завдяки медійній та інформаційній грамотності.

6. Стимулювати залучення молоді та громадянського суспільства в якості активних учасників в розробку політики медійної та інформаційної грамотності таким чином, щоб їхні голоси були почуті.

7. Розширювати співпрацю між різними урядовими структурами, міністерствами, органами просвітницької діяльності серед виборців, міською владою, освітніми установами, регуляторами комунікацій, ЗМІ, бібліотеками та науково-дослідними установами з метою підвищення обізнаності та визнання медійної та інформаційної грамотності.

8. Перетворювати міста згідно з програмою медіа та інформаційної грамотності ЮНЕСКО, яка наділяє жителів компетенціями в області комунікації та інформації.

9. Активно співпрацювати із вченими та академічними спільнотами для забезпечення політики медійної та інформаційної грамотності на урядовому, національному та місцевому рівнях; інтегрувати якісні, актуальні і своєчасні інформаційні ресурси в реалізацію дій, пов'язаних з медіа та інформаційною грамотністю.

10. Розширювати співпрацю між різними міністерствами, органами освіти виборців, міською владою, освітніми установами, органами регулювання комунікацій, ЗМІ, бібліотеками, молодіжними інформаційними службами і дослідницькими інститутами з метою підвищення обізнаності та визнання медіа та інформаційної грамотності.

11. Просувати медійну та інформаційну грамотність як ключовий інструмент для сучасного регулювання, управління ЗМІ та технологіями, розвитку бібліотек і технологічного проектування.

Ми запрошуємо громадянське суспільство, ЗМІ, молодь, академічні установи та дослідників:

1. Приєднуватися до спільнот, які мають відношення до медіа та інформаційної грамотності, таких як Альянс ЮНЕСКО із медійної та інформаційної грамотності, Університетська мережа медіа та інформаційної грамотності та міжкультурного діалогу, а також до мереж кафедр ЮНЕСКО / УНІТВІНС, щоб ділитися своїм досвідом та ідеями і оцінювати вплив програм медіа та інформаційної грамотності.

2. Планувати і здійснювати спільні дії на національному, регіональному та міжнародному рівнях у відповідь на дезінфекцію COVID-19 і підготуватися до інших дезінфекцій у майбутньому.

3. Взяти участь у процесі актуалізації навчальної програми ЮНЕСКО з медійної та інформаційної грамотності для вчителів, включаючи програми для викладачів безперервної освіти і для викладачів, чия діяльність формально не є навчальною роботою (наприклад, бібліотекарів).

4. Більш активно брати участь у національному і міжнародному управлінні і політиці щодо медіаграмотності.

5. Заохочувати концепції медійної та інформаційної грамотності, спрямовані на мультикультурне і багатомовне спілкування, збереження мовних прав і усунення бар'єрів для спілкування з уразливими і маргіналізованими групами.

6. Заохочувати міждисциплінарні дослідження того, як медіаграмотність може сприяти психологічному і соціальному здоров'ю, наприклад, за допомогою емоційної грамотності та інших компетенцій.

7. Стежити за соціальними мережами, які присвячені медійній та інформаційній грамотності і брати участь в обговореннях, щоб дізнатися про роботу та результати в різних областях у контексті традиційних мас-медіа. Робота педагогів із розвитку медіаграмотності стосується питань цінності ЗМІ та інформації так само, як і професіоналів у галузі журналістики.

Ми закликаємо приватний бізнес, в тому числі телекомунікаційні компанії:

1. Виконувати відповідальну роль за допомогою інституціалізованих систем за участю різних зацікавлених сторін у межах громадських зусиль у боротьбі з дезінформацією і створення спільнот, які грамотні у засобах масової інформації та інформації.

2. Виділити ресурси для інтеграції медіаграмотності у призначені для користувачів сервіси і стандартні робочі процедури, а також підвищити роль медіа та інформаційної грамотності в якості захисту від дезінфекції COVID-19.

3. Збільшити ресурсну підтримку розробки політики в області медійної та інформаційної грамотності, підвищення інституційної спроможності та навчання таких суб'єктів, як вчителі, громадянське суспільство і працівники охорони здоров'я.

4. Просувати медіа та інформаційну грамотність серед молоді, підтримувати ініціативи з боку молоді із розповсюдження медіаграмотності.

5. Розвивати програми підтримки системи наукових і академічних досліджень, що стосуються медійної та інформаційної грамотності.

6. Підтримувати права людини на свободу вираження поглядів, доступ до інформації і недоторканність приватного життя, просуваючи медіа та інформаційну грамотність як частина обов'язку ділового сектора поважати права.

7. Сприяти соціальним інноваціям медійної та інформаційної грамотності з використанням штучного інтелекту та інших нових технологій за участю вразливих груп в цих ініціативах.

Ми просимо ЮНЕСКО, у співпраці з іншими установами ООН:

1. Зберегти свою роль провідної міжнародної організації і впливового органу в політиці в області медіа та інформаційної грамотності, забезпечувати достатню підтримку цієї роботи для реалізації подальшого потенціалу.

2. Продовжити запровадження медійної та інформаційної грамотності в інші тематичні заходи в рамках відповідних заходів ЮНЕСКО щодо COVID-19.

3. Мобілізувати різні зацікавлені сторони, включаючи приватний бізнес, для участі в боротьбі з дезінформацією і забезпечити включення медіа та інформаційної грамотності в зусилля з подолання цифрового розриву, в тому числі розриву в цифрових навичках.

4. Зберігати акцент на залученні соціально незахищених груп населення до заходів з медіа та інформаційної грамотності і продовжувати сприяти встановленню гендерної рівності щодо медійної та інформаційної грамотності.

5. Працювати над більш активним співробітництвом в області медіа та інформаційної грамотності всередині установ ООН.

6. Підтримати офіційну заяву Організації об'єднаних націй про проведення Всесвітнього тижня ЗМІ та інформації.

7. Активізувати зусилля, щоб оголосити розвиток загальної медіаграмотності невідкладним пріоритетним завданням.

© ЮНЕСКО, оригінальний текст англійською мовою, 2020